

SELETUSKIRI VÄNDRA ALEVI 2013. AASTA EELARVE JUURDE

ÜLDOSA

Vändra alevi eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks 01.01.2013 kuni 31.12.2013. Eelarve tulud ja kulud on tasakaalus.

Eelarveaasta jooksul Vändra alevi eelarvesse laekuvad täiendavad sihteraldised liidetakse lisaeelarvetega juba kinnitatud tuludele ja kasutatakse vastavalt sihtotstarbele.

TULUD

Vändra alevi 2012. aasta eelarve tuludeks on planeeritud **4 730 948 eurot**.

Tuludesse on planeeritud nn kohalike maksudena üksikisiku tulumaksu 1,211 miljonit, maamaksu 14 tuhat, ressursimaksu 2,7 tuhat ning saastetasu 2,3 tuhat eurot. Alates 2008. aastast kuni 2010. aasta keskpaigani suurenes alevis töötute arv 15-lt kuni 150-ni. 2011. aasta alguses oli töötuid 88 ning alates 2011. aasta juunikuust on töötute arv jäänud stabiilseks, kõikudes eri kuudel 47 ja 60 vahel. Töötute arvu suurenemine ja vähenemine on kajastunud ka viimastel aastatel üksikisiku tulumaksu laekumises alevi eelarvesse. Kui aastal 2008 laekus tulumaksu 1,362 miljonit eurot siis järgnevatel aastatel vastavalt 1,145 miljonit ning 1,059 miljonit eurot. 2011. aastal oli tulumaksu laekumise 1,119 miljonit eurot ning 2012. aastal 1,151 miljonit eurot. Kui aastal 2008 eraldas riik omavalitsustele tulumaksu 11,93% kõigi rahvastikuregistris olevate maksumaksjate brutotulust, siis alates 2009. aastast langetati see 11,4%-ni, mis tõi kaasa ka tulumaksu laekumise tõsise vähenemise. 2013. aasta alevi eelarvesse on planeeritud tulumaksu 1,211 miljonit eurot. Suurem tõus on planeeritud tänu sellele, et riik eraldab alates 2013. aastast omavalitsustele 11,4% asemel 11,57% residentide brutotulust ning aasta esimesed kuud on näidanud ka tulumaksu paremat laekumist, võrreldes eelmise aastaga. 2014. aasta riigieelarve läbirääkimistel nõuavad üleriigilised omavalitsusliidud kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist vähemalt majanduslanguse eelse perioodi tasemele, ehk tulumaksu 12,13 %-ni brutotulust ning tasandusfondi 93 miljoni euron.

Riigipoolsed eraldised eelarvele kokku on 780,636 tuhat eurot, millest suurema osa moodustab toetus hariduskuludele kogusummas 534,385 tuhat eurot. Toetust hariduskuludeks eraldatakse aastal 2013 erinevalt eelnevatest aastatest ning on eraldatud kulutused nii põhikooli osale kui ka gümnaasiumile. Põhikooli õpetajate tööjõukuludeks koos maksudega on eraldatud 315 963 eurot ja gümnaasiumi õpetajate tööjõukuludeks 94 192 eurot. Kuna Vändra Gümnaasiumi õpilaste arv on vähenenud alla 350-ne (aasta alguses 346), eraldatakse raha 2,5 juhi ametikoha asemel 2,0 ametikohale, ehk ühe direktori ja ühe õppalajuhataja tööjõukuludeks 31 706 eurot. Vähenenud on ka riigipoolne toetus täiendõppeks, mis eelmise aasta 11,501 tuhande euro asemel on sel aastal 4,419 tuhat eurot kooli õpetajatel ning 3 660 euro asemel 1 231 eurot lasteaija õpetajatel. Riik on lubanud need tõsised vähenemised kompenseerida tasuta koolitustega nii koolide kui lasteaedade

õpetajatele. Tedmata on vaid kuidas, kus ja millal need koolitused toimuma saavad. Viimast aastat toetatakse riigi poolt ka koolihoonetesse tehtavaid investeeringuid. Kui 2008. aastal oli toetus üle 51 tuhande euro, siis sel aastal vaid 7,935 tuhat eurot. Enam ei suunata maakondlike olümpiaadide ja ühisürituste korraldamiseks vajalikke toetusi omavalitsuste eelarvetesse vaid otse maakondlike omavalitsusliitude eelarvetesse ning rangemaks on muutunud ka kasutamismeetodid.

Koolilõuna toetus riigilt põhikooli õpilaste tasuta toitlustamiseks on 35,217 tuhat eurot, ehk 0,78 eurot päevas ühe õpilase kohta. Vaatamata sellele, et viimastel aastatel on kasvanud kulutused nii toiduainetele kui ka toidu valmistamisele, ei ole toetust tõstetud. Meie puhul katab see summa ära vaid osa vajalike toiduainete maksumusest. Kulud veele, elektrile ja kokkade palkadele tuleb katta alevi eelarvest.

Toimetulekutoetusteks on riik eraldanud sellel aastal 50,013 tuhat eurot (eelmisel aastal oli see summa 43,368 tuhat eurot).

Vähenenud on aga tasandusfond, mis eelmise aasta eelarves oli 132,859 tuhat, sel eelarveaastal aga 116,616 tuhat eurot. Tasandusfondi vähenemise peapõhjus on elanike arvu vähenemine eelmise eelarveaasta jooksul ning tulumaksulaekumise tõus. Eelmise aasta septembris vastuvõetud ja oktoobris täpsustatud eelarvestrateegia nägi ette tasandusfondi tõusu, kuna arvestatakse viimase kolme aasta tulumaksu laekumist, mis meil võrreldes 2008. aastaga on ikka alalaekumises. Tänu tulumaksu protsendi tõusule 2013. aastal, tõsteti ka eelnevate aastate arvestuslikke näitajaid ning meie prognoosid kahjuks ei täitunud. Seega on väga raske eelarvestrateegiaid koostada, teadmata riigi pikaajalisemat poliitikat omavalitsuste rahastamise osas.

Alevi tänavate hoolduseks on eraldatud 65,662 tuhat eurot, mis võrreldes eelmise aastaga (44,288 tuhat eurot) on kõige suurem tõus riigieraldiste osas. Riik eraldab mootorkütuse aktsiisist teehoiuks kavandatud vahendite hulgast kohalikele teedele vaid 10%, kuigi kohalike teede ja tänavate osakaal teede kogupikkusest on 40,3 % kui samal ajal riigimaanteedega moodustab ligikaudu 28,4 %. Senine teehoiuvahendite jaotus riigi ja kohalike teede vahel ei ole loogiline ega õiglane ning omavalitsusliitude koostöökogu ongi teinud valitsusele ettepaneku suurendada eraldisi kohalikele teedele kuni 30% -ni kütuseaktsiisist teehoiule mõeldud vahenditest.

Kulude katteks on suunatud ka aasta alguse jääk, milleks oli 45,058 tuhat eurot.

Eelarvesse on planeeritud refinantseerimislaenu võtmine Vändra Tervishoiukeskuse teenuste kontsessioonikokkuleppes tekkinud kohustuste vähendamiseks. 2008. aasta septembris sõlmis Vändra Alevivalitsus hoonestusõiguse lepingu Facio Ehituse AS-ga tervishoiukeskuse hoone ehitamiseks ja üürile andmiseks nii perearstidele, hooldusravijaiglale kui ka alevi hoolekandekeskusele. Tegemist oli tol ajal ka riigi poolt aktsepteeritud nn PPP-projektiga (avaliku ja erasektori koostöö), mida propageeriti ühe investeerimisvõimalusena ja ei loetud omavalitsuste laenukohustuste hulka. Antud teematikat reguleeriv seadusandlus muudeti 2009. aastal ja 2011. aastal luges Rahandusministeerium, arvestamata meie vastuväiteid, alevi kohustuseks ka sealsete teiste üürnike poolt hoonestajale tasumisele kuuluvad üürimaksud ning võttis need omaalgatuslikult üles alevi laenukohustusena tagasiulatavalt.

Aasta alguse seisuga oli arvestuslik laenukoormus tervishoiukeskuse hoone tõttu 3,659 miljonit eurot. Laenukoormuse vähendamiseks otsiti erinevaid teid ning läbirääkimiste teel hoonestajaga jõuti lõpuks kokkuleppele, et kohustust aitab vähendada hoonestusõiguse jagamine reaalsadeks (korterihoonestusõigusteks), mis juriidiliselt konstruktsioonilt sarnaneb korteriomandiga ja seejärel toimuks vastavate osade väljaostmine selliselt, et alev omandaks üksnes enda kasutuses oleva reaalsada ning ülejäänud osad omandatakse teiste partnerite omandisse. Osade omandamisega saavad partnerid ise jagamisel tekkivate osade omanikeks, lõpevad üürisuhted ning seega ei loeta enam teiste üürnike üürimaksude alevi kohustusteks ning alev vabaneb pea poole võrra hetkel lasuvast

arvestuslikust laenukoormusest. Eelpoolnimetatud põhjusel otsustaski volikogu võtta refinantseerimislaenu 1,85 miljonit eurot. Aasta alguses kuulutati välja rahvusvaheline laenuhange ning 11. märtsil kirjutati alla laenulepingule. Märtsikuu lõpus toimub tehingu notariaalne kinnitamine ning peale seda on tervishoiukeskusega seotud laenukoormus vähenenud 3,659-lt miljonilt 1,85 miljoni euroni.

Tuludesse ei ole planeeritud kinnisvara müüki.

Muud laekumised majandustegevusest on planeeritud vastavalt eeldatavatele tuludele erinevates majandussektorites.

KULUD

Vändra alevi 2013. aasta eelarve kuludeks on planeeritu **4 730 948 eurot**.

Eelarves koostamisel on arvestatud eelkõige sellega, et kõigi töötajate põhipalk on jäänud eelmise aasta tasemele, tõusnud on vaid miinimumpalk. Lasteaial on palgafondi suurendatud seoses täiskohaga liikumisõpetaja ja eripedagoog-logopeedi töölevõtmisega.

Gümnaasiumi õpetajate palgafond sõltub aga otseselt õpilaste arvust ja klassikomplektide arvust ning on eraldatud riigieelarvest, arvestades täna riigi poolt kehtestatud **töötasu alamäära**. Kõik riigieraldised hariduskuludeks sisalduvad Vändra Gümnaasiumi eelarves.

Ettenägematute kulude ja avariiohtlike olukordade likvideerimiseks on ette nähtud reservfond, mille suuruseks on **28 tuhat** eurot.

Käesoleval aastal on planeeritud kõige suuremaks investeerimistehinguks Vändra Tervishoiukeskuse kompleksis asuva Vändra Alevi Hoolekandekeskuse (vanadekodu) osa omandamine reaalosana, mille maksumus on 1,85 miljonit eurot. Alevi hallatavate asutuste eelarvetesse on planeeritud vahendid jooksva remondi kuludeks. Gümnaasiumil tuleb remontida hoonetekompleksi elektri peakilp, lasteaial teha vajalikud tööd tuletõkkeuste paigaldamiseks, alevivalitsuse hoonel paigaldada vihmaveerennidesse küttegaablid ning remontida katusekatte vigastused, sotsiaalmajal koridori remont jne. Lasteaia eelarvesse on eraldatud ka vahendid ühe laste mängulinnaku ehitamise tarbeks ning ühe rühma voodite väljavahetamiseks. Kõik asjade ostmised, teenuste tellimised ning ehitustööd tuleb teostada vastavalt kehtestatud hankekorrale.

Seoses elektrituru avanemise ja tõusnud elektrihindade ning võrgutasudega on eelarves arvestatud ka kõigi vajalike lisakuludega. Vändra alevi poolt väljakuulutatud elektrienergia ostu hankele ei tulnud ühtegi pakkumist, seega leiti lepingupartner läbirääkimiste käigus Elektrum Eesti OÜ ning Eesti Energia AS vahel. Parima pakkumise tegi Eesti Energia AS ning sõlmiti ka vastavasisuline leping.

Eelarvesse on planeeritud ka Eesti Linnade Liidu (ELL) ning Pärnumaa Omavalitsuste Liidu (POL) liikmemaks, lisaks sellele läbi POL-i ka toetus Jõulumäe Tervisespordikeskusele, maakondlikele ühisüritustele, SA Pärnumaa Turismile, Pärnumaa Ettevõtlus ja Arenduskeskusele, Pärnumaa Spordiliidule, Pärnu Maakoolide Spordiliidule, Varjupaikade MTÜ-le jne. Kõige suurema summaga, 11,711 tuhat eurot, toetatakse maakondlikku ühistransporti, et meie õpilased saaksid maakonnasiseselt tasuta bussidega koju-kooli sõita ning et ka tavakodanikule oleks bussipilet taskukohane.

Ülejäänud tulu- ja kuluartiklite suurused on jäänud samale tasemele, võrreldes eelmiste aastatega ning kaaskirjas ei ole neid muudatusi kajastatud.

Eelarveprojekt on läbi arutatud kõigi alevi hallatavate asutustega, alevivalitsuse istungil ja volikogu majanduskomisjoni koosolekul.

Toomas Sont
Vändra alevivanem
14.03.2013